

FILOZOFIJA

Zadatak esejskoga tipa

FIL IK-2 D-S014

FIL.14.HR.R.K2.12

3 1 3 3

12

Prazna stranica

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne pišite esej dok to ne odobri dežurni nastavnik.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **150** minuta bez stanke.

U ovome dijelu ispita napišite esej slijedeći priložene upute i smjernice za pisanje eseja.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj ne će bodovati.

Esej obvezno napišite na list za čistopis.

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Pišite čitko. Esej će se bodovati s nula (0) bodova ako je nečitko napisan.

Ako pogriješite u pisanju, pogreške stavite u zagrade, precrtajte ih i stavite skraćeni potpis.

Želimo Vam puno uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 12 stranica, od toga 2 prazne.

Filozofija

Esej

Zadatak esejskoga tipa

Pozorno pročitajte navedene tekstove. Na temelju njihove usporedbe, prema ponuđenim smjernicama, oblikujte esej s jasnom strukturom: uvodnim dijelom (postavljanjem teze ili hipoteze), središnjim dijelom (analizom i argumentacijom) i zaključkom (sintezom).

Prvi tekst

Konačno u pozitivnom stadiju, ljudski duh, uviđajući nemogućnost stjecanja apsolutnih pojmova, odustaje od istraživanja podrijetla kozmosa i upoznavanja unutarnjih uzroka pojava kako bi se poduhvatio jedine zadaće, dobrim kombiniranjem razuma i promatranja, otkrivanja njegovih zbiljskih zakonitosti, odnosno njegovih trajnih odnosa sukcesivnosti i sličnosti. Objašnjenje činjenica, svedeno tako na njegove zbiljske granice, od sada je samo uspostavljanje veza između različitih posebnih pojava i nekih općih istina čiji se broj sve više umanjuje s napretkom znanosti.

(...)

Svi veliki umovi, počevši od Bacona, ponavljaju da su istinske spoznaje samo one koje se temelje na promatranju činjenica.

(...)

Doista, vrlo je upadljivo kako su najosnovnija pitanja nedokučiva našim sredstvima – unutarnja priroda bića, podrijetlo i svrha svih pojava – upravo ona koja naša inteligencija u primitivnom stadiju uzdiže iznad svega, a svi problemi koji su se doista mogli riješiti, gotovo da se smatraju nedostojnim ozbiljnog promišljanja.

(...)

Vidimo prema onome što prethodi, kako je osnovno svojstvo pozitivne filozofije, promatrati pojave kao potčinjene općim prirodnim *zakonima*, čije točno otkrivanje i svođenje na najmanji mogući broj jeste cilj svih naših napora, smatrajući apsolutno nedokučivim i besmislenim istraživanje onoga što se zove uzrocima, bilo primarnim bilo finalnim.

Auguste Comte, *Kurs pozitivne filozofije*

Filozofija

Esej

Drugi tekst

I doista, među istaknutim značajkama modernoga doba od njegova početka do našega vlastitog vremena nalazimo tipične stavove *homo fabera*: njegovu instrumentalizaciju svijeta, njegovo povjerenje u oruđa i u produktivnost izrađivača umjetnih objekata; njegovo povjerenje u sveobuhvatni doseg kategorije sredstvo-cilj, njegovo uvjerenje da svaki problem može biti riješen i svaka ljudska motivacija svedena na princip korisnosti; njegova suverenost, koja sve dano smatra materijalom a o cjelini prirode misli kao o „beskrajnoj tkanini iz koje možemo iskrojiti što god želimo, da bismo je po svojoj volji ponovo zašili”; njegovo identificiranje inteligencije s dosjetljivošću, to jest njegov prezir prema svakom mišljenju koje se ne može smatrati „prvim korakom... za izradu umjetnih tvorevina, osobito oruđa za izradu oruđa i za beskonačno variranje njihova fabriciranja”, napokon, njegovu samorazumljivu identifikaciju fabriciranja s djelovanjem. (...)

Kada čitamo srednjovjekovne spise o radostima i užitima kontemplacije, čini se kao da su se filozofi htjeli uvjeriti da će se *homo faber* odazvati zovu i pustiti da mu ruke klonu, napokon uviđajući da njegova najveća želja, želja za trajnošću i besmrtnošću, ne može biti ispunjena njegovim djelima, već samo tada kada shvati da lijepo i vječno ne mogu biti napravljeni.

Hannah Arendt, *Vita activa*

Filozofija

Esej

Naslov eseja: **Moć znanosti i nemoć čovjeka**

Smjernice za pisanje

U eseju odredite pojmove: „homo faber”, „pozitivna filozofija”, „znanost”, „odnos sredstvo-cilj”, „proizvođenje” i „ljudsko djelovanje kao komunikacija”.

1. Objasnite pojam „pozitivna filozofija” prema A. Comteu.
Što je osnovni zahtjev pozitivnoga znanja? Koja je posljedica izbacivanja pojmova uzroka iz znanosti, posebno finalnoga uzroka ili svrhe?
2. Je li učinkovitost znanja jedini mogući smisao znanja?
Može li čovjek u potpunosti podvrći svijet vlastitim svrhama?
3. Mogu li granice znanosti biti određene samo subjektivnim i spoznajnim moćima čovjeka?
Postoje li neke objektivne granice?
4. Što nedostaje svijetu beskonačnoga proizvođenja prema mišljenju H. Arendt? Objasnite misao prema kojoj sve postaje sredstvo za nešto drugo, a ništa nije svrha samo po sebi.
5. Gdje je sačuvan prostor ljudske komunikacije ili vrijednosti poput dobrog ili lijepoga?
Zašto se ono što je lijepo ili dobro ne može napraviti, tj. proizvoditi?

Argumentaciju u eseju potkrijepite primjerima:

1. izloženosti pojedinca velikomu broju nesuvislih informacija
2. nečega što ima vrijednost samo po sebi, neovisno o korisnosti ili nekoj drugoj vanjskoj svrsi.

List za čistopis

Ovim se prostorom koristi ocjenjivač. Molimo Vas, nemojte u njega ništa upisivati.

03

List za čistopis

8

List za čistopis

Ovim se prostorom koristi ocjenjivač. Molimo Vas, nemojte u njega ništa upisivati.

03

List za čistopis

Ovim se prostorom koristi ocjenjivač. Molimo Vas, nemojte u njega ništa upisivati.

03

List za čistopis

Ovim se prostorom koristi ocjenjivač. Molimo Vas, nemojte u njega ništa upisivati.

03

Prazna stranica

